

P

ραβανί και ρεβανί: ρεβανί, η

π.χ. χαλόμ εκ ρεβανί = έφαγα ένα ραβανί.

ραβδάκι: ροβλιορί, η.

ραβδί: ροβλί και ροβλίκ, η.

ραβδίζω (μετβ. ρ.): ροβλιαράβ

π.χ. μπεςς σσουκάρ, σόσκε κα ροβλιαράβ τουτ = κάτσε καλά, γιατί θα σε ραβδίσω (αυτήν τη φράση την λένε συνήθως οι μεγάλοι στα άτακτα παιδιά).

ράβδισμα: ροβλιαριπέ, ο.

ραβδισμένος (μτχ.): ροβλιαρντό,-ί (αυτός που έφαγε ξύλο).

Συνών. μαρντό = δαρμένος.

ράβομαι (α) (αμετβ. ρ.): σουβάμαν και σιβάμαν (κυριολ. ράβω τον εαυτό μου) (μέση διάθεση).

ράβομαι (β) (αμετβ. ρ.): σουβντιάβ και σιβντιάβ (παθητική διάθεση)

π.χ. βαστέσα νι σουβντόλ καβά κοτόρ, μανγκέλ σουημάσκι-μάκινα = με το χέρι δεν ράβεται αυτό το ύφασμα, θέλει ραπτομηχανή.

ράβω (μετβ. ρ.): σουβάβ και σιβάβ

π.χ. σιβάβ ο γκατ = ράβω το πουκάμισο, σουβντάν με τσοράπορα; = έραψες τις κάλτσες μου;

(σουβ = βελόνα).

ραγίζω (αμετβ. ρ.): τσατλάιαβ

(προφ. με συνίζηση ια).

ραγίζω (μετβ. ρ.): τσατλάκι-κεράβ (= ραγισμένο κάνω).

ράγισμα: τσατλαμάκο, ο.

ραγισμένος (άκλ. επίθ.): τσατλάκι

π.χ. τσατλάκι σι ο ποτίρι =

ραγισμένο είναι το ποτήρι.

ραδίκι: ραντίκα, η

π.χ. κα τζας τε κίντας ραντίκε = θα πάμε να μαζέψουμε ραδίκια.

ραδιόφωνο: ράντιο, ο

π.χ. πουταράβ ο ράντιο = ανοίγω το ραδιόφωνο, νά πφά(ν)ντε ο ράντιο, μανγκάβ τε ασσουνάβ ε αμπέρα = μην κλείνεις το ραδιόφωνο, θέλω να ακούσω τις ειδήσεις.

ράθυμος: (βλ. βαρύκωλος*, τεμπέλης).

ρακοσυλλέκτης: γκιουρμπετζίο και γκυρμπετζίο, ο (κυριολ.

σκουπηδιάρης, οδοκαθαριστής)

π.χ. γκιουρμπετζίο σι λεσκό ντατ,

κίντελ μανγκινά α(ν)ντάρ

γκιουρμπάβε ντα μπικινέλ λεν =

ρακοσυλλέκτης είναι ο πατέρας

του, μαζεύει πράγματα από τα

σκουπίδια και τα πουλάει,

γκιουρμπετζίο σι λεσκό τσαβό, κάι μπελεντία κερέλ μπουκί =

οδοκαθαριστής είναι ο γιος του, στο δήμο δουλεύει, σόσκε νι νακχλέ

αβγκιέ ε γκιουρμπετζία; = γιατί δεν

πέρασαν σήμερα οι

σκουπιδιάρηδες; (θηλ.

γκιουρμπετζίκα, η).

Ραμαζάνι: Ραμαζάνο, ο.

ράμμα: τχαβ, ο (= κλωστή)

π.χ. πφαραντάς πο βαζ ντα κερντέ

λεσκέ τριν τχαβά = έσκισε το χέρι

του και του έκαναν τρία ράμματα.

(βλ. ομόηχο τχαβ = βάζω, πλένω).

ραμμένος (μτχ.): σουβντό, -ί και

σιβντό,-ί

π.χ. σουβντέ σι κε τσοράπορα =

ραμμένες είναι οι κάλτσες σου.

ράμφος: τσιρικλένγκο-νάκ, ο (=

πουλιών μύτη).

ραντεβού: ρα(ν)ντεβού, ο

π.χ. σίμαν ρα(ν)ντεβού αβγκιέ ε

ντοκτορέσα = έχω ραντεβού

σήμερα με τον γιατρό.

ράντζο: ντιβάνο, ο

π.χ. οπρά ντιβάνο κα πασσιτιάβ =
πάνω στο ράντζο θα κοιμηθώ.

(υποκ.) ντιβανίσι, ο.

ραπανάκι: τρουπορό, ο.

ραπίζω (α) (μετβ. ρ.): πάλμα-
τσαβ (= σφαλιάρα ρίχνω).

ραπίζω (β) (μετβ. ρ.): πάλμα-νταβ
(= σφαλιάρα δίνω).

ράπισμα (α): παλμάσα-τσαλαηπέ, ο
(= με σφαλιάρα χτύπημα).

ράπισμα (β): πάλμα-ντιπέ, ο (=
σφαλιάρα δόσιμο).

ραπτικός (επίθ.): σουημάσκο, -ι (=
για ράψιμο)

π.χ. σουημάσκι μάκινα = ραπτική
μηχανή.

ραπτομηχανή: σουημάσκι-μάκινα,
η

π.χ. κι(ν)τά λακέ λακό ρομ
σουημάσκι-μάκινα = της αγόρασε ο
σύζυγός της ραπτομηχανή.

ράσα (α): παπαζένγκε-σσέα, ε
(κυριολ. παπάδων ρούχα).

ράσα (β): παπαζένγκε-πατέ, ε
(κυριολ. παπάδων ρούχα).

ράτσα: ράτσα, η

π.χ. σαβί ράτσα σι καβά τζουκέλ; =
τι ράτσα είναι αυτό το σκυλί;

Συνών. τζίνσι = γένος.

ραφάκι: ραφίσι, ο

π.χ. κερ τουκέ εκ σικνό ραφίσι
κατέ = κάνε για σένα ένα μικρό
ραφάκι εδώ.

ραφή: (βλ. ράψιμο).

ράφι: ράφο και ράφι, ο

π.χ. κος ε ράφορα = σκούπισε τα
ράφια, τχο ε μανγκινά οπρά ράφο =
βάλε τα εμπορεύματα πάνω στο
ράφι, (φράση) και ράφι κα ατσχές =
στο ράφι θα μείνεις.

ραψιματάκι: σουηπορό, ο

π.χ. ιν φφαράντιλο μπουτ, γεκ
σουηπορό μανγκέλ = δεν σκίστηκε
πολύ, ένα ραψιματάκι θέλει.

ράψιμο: σουηπέ και σιβιπέ, ο

π.χ. ο σουηπέ ε κοπτσάκο = το
ράψιμο του κουμπιού, σιβιπέ
μανγκέλ ο κοτόρ = ράψιμο θέλει το
ύφασμα, μπουτ τσχι(ν)ντιλό λεσκό
βας, σουηπέ μανγκέλ = πολύ
κόπηκε το χέρι του, ράψιμο θέλει.

ρε (α) (επιφ.): μο (χρησιμοποιείται
μόνο για άνδρες)

π.χ. αβ κατέ μο = έλα δω ρε,
τζάταρ κατάρ μο = φύγε από δω ρε,
σο πφενές μο αμάλα; = τι λες ρε
φίλε; και τζας μο; = πού πας ρε;
*Αντίθ τσχε (μόνο για γυναίκες) =
καλέ.*

ρε (β) (επιφ.): μπα

(χρησιμοποιείται μόνο για άνδρες)

π.χ. σο μανγκές μπα; = τι θέλεις ρε;

ρε (γ) (επιφ.): αμπά

(χρησιμοποιείται μόνο για άνδρες)

π.χ. αμπά κάκο; τε αβάβ με ντα; =
ρε θείε; να 'ρθω κι εγώ;

ρεβιθάκι: νοφουτίσι, ο (σ.α.

στραγαλάκι).

ρεβίθι: νοφούτο, ο (σ.α. στραγάλι)

π.χ. νι κιρόν καλά νοφούτορα = δεν
βράζουν αυτά τα ρεβίθια

(βλ. και στραγάλι).

ρέγγα:ρένγκα, η

π.χ. φουσουέσκε ζουμάσα τζαλ η
ρένγκα = με φασολάδα πάει η
ρέγκα, η ρένγκα τζαλ ρακιάσα = η
ρέγγα πηγαίνει με ούζο.

ρεζέρβα: ρεζέρβα, η.

ρεζίλεύομαι (αμετβ. ρ.): ρεζίλι-
κερντιάβ (= ρεζίλι γίνομαι)

π.χ. κερντιλάμ-ρεζίλι α(ν)ντί
ντουνιάβα = ρεζιλευτήκαμε μες
στον κόσμο.

*Συνών. λατζανταράμαν =
ντροπιάζομαι.*

ρεζίλεύω (μετβ. ρ.): ρεζίλι-κεράβ
(= ρεζίλι κάνω)

π.χ. κερντά μαν ρεζίλι ανγκλά με
αμαλά = με ρεζιλεψε μπροστά
στους φίλους μου.

Συνών. λατζανταράβ = ντροπιάζω, προσβάλλω, εξευτελίζω, ταπεινώνω.

ρεζίλης: ρεζίλι, ο και θηλ.

ρεζιλισσα, η = ρεζίλκα, η

π.χ. μπουτ ρεζίλι μανούζς σαν, ιτσ λατζασημάσκο μουί νάι τουτ = πολύ ρεζίλης άνθρωπος είσαι, καθόλου ντροπής πρόσωπο δεν έχεις.

ρεζίλι (το): ρεζίλι, ο

π.χ. κερντιλάμ ρεζίλι α(ν)ντί ντουνιαβά = γίναμε ρεζίλι μες στον κόσμο.

ρεζιλίκι: ρεζι(λ)λίκιο, ο

π.χ. σόσι καβά ρεζι(λ)λίκιο κατέ α(ν)ντρέ; = τι ρεζιλίκι είναι αυτό εδώ μέσα;

Συνών. λατζ = ντροπή, λατζαηπέ = ντροπή, ντροπαλοσύνη.

ρεμάλι: μπετέρι, ο

π.χ. εκ μπετέρι σι λακό ντατ = ένα ρεμάλι είναι ο πατέρας της (βλ. και ρέμπελος).

ρεμπελεύω (αμετβ. ρ.):

μπετερλίκιο-κεράβ (σ.α. αλητεύω, βλ. μπετερλίκιο στο λήμμα ρεμπελιό, κεράβ = κάνω)

π.χ. μπετερλίκιο-κερέλ α(ν)ντί Ατίνα = ρεμπελεύει στην Αθήνα.

ρεμπελιάζω: (βλ. ρεμπελεύω).

ρεμπελιό: μπετερλίκιο, ο (= η ζωή του ανεπρόκοπου, του ρεμαλιού, του αλήτη, σ.α. αλητεία, αθλιότητα)

π.χ. ιτσ μπουκί νι μανγκέλ τε κερέλ ο κχα(ν)ντινό ντε λε σαντέ

μπετερλίκιο τε κερέλ = καθόλου

δουλειά δε θέλει να κάνει ο

τεμπέλης δώσ' του μόνο ρεμπελιό

να κάνει, νι κα κερές μπετερλίκιο

νικοκίρι κα κερντός = δε θα κάνεις

αλητεία νοικοκύρης θα γίνεις,

α(ν)ντό μπετερλίκιο μπεσσάς = μες στην αθλιότητα καθόμαστε (ζούμε).

ρέμπελος: μπετέρι, ο (=

ανεπρόκοπος, αχαΐρευτος, ρεμάλι, αλήτης)

π.χ. εκχέ μπετερέ λιά λεσκί τσχεί = έναν ρέμπελο πήρε (παντρεύτηκε) η κόρη του, θηλ. μπετέρκα, η.

ρέντα: ζάρι, ο

π.χ. νάι μαν ζάρι αϊράτ, ούτε εκ λιλ νι αβέλ μάνγκε = δεν έχω ρέντα απόψε, ούτε ένα χαρτί δεν μου 'ρχεται.

ρεπάνι: τρούπο, ο.

ρέστα (α): πάπαλε-παρέ, πάπαλε-παρές και πάπαλε-λοβέ, ε (πάπαλε = πίσω, παρέ, παρές και λοβέ = λεφτά, χρήματα)

π.χ. πάπαλε-παρέ νι ντιά τουτ; = ρέστα δε σου έδωσε;

ρέστα (β): ρέστα, ε

π.χ. μπισταρντάς τε λελ πε ρέστα = ξέχασε να πάρει τα ρέστα του.

ρετσέλι: ρετσέλι, ο

π.χ. με πφε(ν)ντόμ τουκέ τε κερές η καϊάβα γκουγκλί, άηρ ρετσέλι! = εγώ σου είπα να φτιάξεις τον καφέ γλυκό, όχι ρετσέλι!

ρετσίνα: ρετσίνα, η

π.χ. πουτάρ μανγκέ εκ ρετσίνα τε παβ = άνοιξέ μου μια ρετσίνα να πιω.

ρεύμα: ρέγκμα, η και ρέβμα, ο

π.χ. σόσκε νι πφαμπόν ε φόσορα; = γιατί δεν ανάβουν τα φώτα;,

τσχι(ν)ντιλί η ρέγκμα = κόπηκε το

ρεύμα, πφά(ν)ντε η πέντζορκα,

ρέβμα κερέλ = κλείσε το παράθυρο,

ρεύμα κάνει.

ρεύομαι (αμετβ. ρ.): γκϋκ-κεράβ

και γκρϋκ-κεράβ (γκρϋκ ή γκϋκ =

ηχομιμητική λέξη που δηλώνει τον

ήχο του ρεψίματος, κεράβ = κάνω)

π.χ. ο χουρντό κερντά-γκϋκ κάι

πιλά πο σούτι; = το παιδί ρεύτηκε

που ήπια το γάλα του;

ρέω: (βλ. τρέχω (για υγρό)).

ρήγας (στα τραπουλόχαρτα):

παπάζι, ο (κυριολ. παπάς).

ρήμαγμα: τσχορντιπέ, ο (σ.α. διάλυση, εξάντληση) (βλ. και εξάντληση).

ρημαγμένος (επίθ.): τσχορντό, ί π.χ. καβά τσχορντό τομαφίλι μανγκές τε κινές; = αυτό το ρημαγμένο αυτοκίνητο θέλεις να αγοράσεις; (σ.α. χυμένος, εξαντλημένος, διαλυμένος) (βλ. και χυμένος, εξαντλημένος).
Συνών. ρεσπισαρντό = καταστραμμένος, αραντό = φθαρμένος, χαλασμένος, πφαγκό = σπασμένος.

ρημάζομαι: (βλ. ρημάζω αμετβ.)

ρημάζω (αμετβ. ρ.): τσχορντιάβ (σ.α. διαλύομαι, χύνομαι, εξαντλούμαι) (βλ. και χύνομαι, εξαντλούμαι).
π.χ. τσχορντιλό ο τομαφίλι κατάρ καβά ντρομ = ρήμαξε το αυτοκίνητο απ' αυτό το δρόμο.

Συνών. ρεσπισάαβ = καταστρέφομαι, διασκορπίζομαι, αράντιαβ = φθείρομαι, χαλώ αμετβ.

ρημάζω (μετβ. ρ.): τσχοράβ (σ.α. διαλύω, χύνω, εξαντλώ) π.χ. τσχορντά λε α(ν)ντό μαριπέ = τον έχει ρημάζει στο ξύλο. (βλ. και χύνω, εξαντλώ).

Συνών. ρεσπισαράβ = καταστρέφω, διασκορπίζω, αραβάβ = φθείρω, χαλώ μετβ.

ρηχός (επίθ.): χαρνό,-ί (= κοντός, χαμηλός)

π.χ. χαρνέ παϊά = ρηχά νερά, τζι κατέ χαρνό σι ο παϊ, νά τζα νταά α(ν)ντρέ ντερίνι σι = μέχρι εδώ ρηχό είναι το νερό, μην πας πιο μέσα βαθύ είναι.

(βλ. και χαμηλός, κοντός).

Αντίθ. ντερίνι = βαθύς, βαθιά.

ρίγα: τσιζγκία, η (= γραμμή)

π.χ. λολέ τσιζγκίε σι ε α(ν)τεραβά = κόκκινες ρίγες έχει το πουκάμισο.

ρίγανη: μυρυντύα, η

(τα υ προφ. όπως το γαλλικό υ).
π.χ. α(ν)ντί ζουμί σι μπουτ μυρυντύα = το φαγητό έχει πολλή ρίγανη.

ριγμένος (μτχ.): τσχορντό,-ί (σ.α. πεταμένος).

ρίγος: ιζντραηπέ, ο π.χ. ασταρντά μαν ιζντραηπέ = μ' έπιασε ρίγος. (βλ. και τρεμούλα).

ριγώ (αμετβ. ρ.): ιζντράβ (= τρέμω)

π.χ. ο χουρντό ιζντράλας κατάρ ο πιρετό = το παιδί ριγούσε από τον πυρετό.

(βλ. και τρέμω).

ριγώνω (μετβ. ρ.): τσιζγκία-σίρνταβ (= γραμμή τραβώ).

ριγωτός (επίθ.): τσιζγκιλίο,-ίκα (= γραμμωτός)

ρίζα: ρίζα, η

π.χ. η ρίζα ε κοπατσέσκι = η ρίζα του δέντρου, η ρίζα ε ντα(ν)ντέσκι = η ρίζα του δοντιού, ε λουλουγκένγκε ρίζε = των λουλουδιών οι ρίζες.

ριζικό: (βλ. πεπρωμένο).

ριζοκορμός*: κυτύκο, ο (τα υ προφ. όπως το γαλλικό υ)

π.χ. κυτύκο σι ο καςς, ζόρι κα πφαράντολ = ριζοκορμός είναι το ξύλο, δύσκολα θα σκιστεί.

ρίνη: (βλ. λίμα).

ριξιά: (βλ. ρίξιμο).

ρίξιμο: τσχορηπέ και τσχορντιπέ, ο π.χ. ο τσχορηπέ ε μπαρέσκο = το ρίξιμο της πέτρας.

(σ.α. βολή, βουτιά, ρίψη, πέταμα).

ρίχνομαι (α) (αμετβ. ρ.): τσχάμαν (μέση διάθεση)

π.χ. του κάι-αβέλα τσχόστουτ = εσύ παντού ρίχνεσαι

(ανακατεύεσαι), τσχοιτάπες η αβάβα, μπρουσσούμ κα ντελ = ρίχτηκε (άλλαξε) ο καιρός, θα

βρέξει, ιρακί πφε(ν)ντά μανγκέ κάι
κα μπικινέλ ο τομαφίλι, αβγκιέ
παλέ τσχουτάπες, πφε(ν)ντά μανγκέ
νι μπικινάβ λε = χθες μου είπε ότι
θα πουλήσει το αυτοκίνητο, σήμερα
πάλι ρίχτηκε (άλλαξε γνώμη), μου
είπε δεν το πουλάω, οπρά κι ντέι
τσχουτά(ν)τουτ, μπουτ τρουσσία
χας = πάνω στη μάνα σου ρίχτηκες
(έμοιασες), πολύ τουρσί τρωσ, οπρά
πο ντατ τσχουτάπες, τφουλέ-γκέσκο
σι = πάνω στον πατέρα του ρίχτηκε
(έμοιασε), χοντρόψυχος
(παχύδερμος, σκληρόκαρδος) είναι,
σαρ πισίκα τσχουτάπες οπρά λέστε,
για τε τσαλαβέλ λε = σαν γάτα
ρίχτηκε (όρμησε) πάνω του, για να
τον χτυπήσει, τσχουτάπες μο γκι, ε
νταράταρ = ρίχτηκε (πετάχτηκε) η
ψυχή μου από το φόβο, τσχάμαν
α(ν)ντό ντενίζι = ρίχνομαι (βουτώ)
στη θάλασσα) (τσχάμαν κυριολ.
ρίχνω τον εαυτό μου) .
(βλ. και βουτώ αμετβ., ορμώ,
πετάγομαι (Α)).

ρίχνομαι (β) (αμετβ. ρ.):

τσχουτιάβ, τσχουντιάβ,
τσχουτισιάβ και τσχουτί(ν)ντιαβ
(παθητική διάθεση)
π.χ. γκαντιμπόρ παρέ τσχουτόν
καλέ σσεέσκε; = τόσα λεφτά
ρίχνονται γι' αυτό το πράγμα; (σ.α.
πετάγομαι).

ρίχνω (μετβ. ρ.): τσχαβ

π.χ. τσχουτά λε τελέ = τον έριξε
κάτω, μποζούκι σι η πούσκα, νι
τσχολ φιτσέντσα = χαλασμένο είναι
το όπλο, δε ρίχνει σφαίρες, (φράση)
τσχαβ μαριπέ = ρίχνω ξύλο (δηλ.
δέρνω), τσχουτάς λα, πε γκουγκλέ-
ορμπένσα = την έριξε με τα
γλυκόλογά του (για ερωτοτροπίες).

ρίψη: (βλ. ρίζιμο).

ρόδα (α): τεκερλέκο, ο

π.χ. τεκερλέκο σι καγιά ντουινιάβα,
κ' αβέλ κιννί σιράβα ντα = ρόδα
είναι αυτός ο κόσμος, θα 'ρθει και η
δική σου σειρά.

ρόδα (β): τεκερλάβα και
τέκερλάβα, η.

ροδακινιά: σσεφταλίν, η.

ροδάκινο: σσεφταλία, η

π.χ. κα χας σσεφταλία; = θα φας
ροδάκινο;

ροδέλα: ρο(ν)ντέλα, η

π.χ. τε να τχόσα η ρο(ν)ντέλα, νι κα
ασταρέλ σσουκάρ η βίντα = αν δεν
βάλεις τη ροδέλα, δε θα πιάσει
ωραία (καλά) η βίδα.

ροδί (το χρώμα): ναρέσκο-ρένκι, ο
(= ροδιού χρώμα).

ρόδι: νάρι, ο

π.χ. ντε μά(ν)ντα εκ νάρι = δώσ'
μου κι εμένα ένα ρόδι.

ροδιά: ναριλίν, η.

ρόδιнос (επίθ.): ναρέσκο,-ι.

ροδίτσα (α): τεκερλεκίσι, ο.

ροδίτσα (β): τεκερλαβίσα, η.

ροδόδεντρο: (βλ. ροδιά).

ροδοειδής: (βλ. ρόδιнос).

ροδομάγουλος (επίθ.): λολέ-
τσχαμένγκο,-ι (κυριολ.
κοκκινομάγουλος*).

ροζ (άκλ. επίθ.): ροζ

π.χ. ροζ α(ν)τεράβα = ροζ
πουκάμισο.

ρολό: κεπέ(ν)το, ο (πληθ).

κεπέ(ν)τορα, ε)

π.χ. φουλαράβ ε ντουκιανέσκε
κεπέ(ν)τορα = κατεβάζω τα ρολά
του μαγαζιού (η λέξη έχει μόνο τη
σημασία του ρολού που αναφέρεται
στη φράση).

ρολογάκι: σαατίσι, ο

(σ.α. ωρίτσα).

ρολογάς: (βλ. ωρολογάς).

ρολόι: σαάτο, ο

π.χ.κι(ν)ντόμ τουκέ σαάτο = σου
αγόρασα ρολόι, γκαλμπενέσκο

σαάτο=χρυσό ρολόι, κο σαάτο τζαλ
ανγκλέ = το ρολόι σου πηγαίνει
μπροστά, κχερέσκο σαάτο = ρολόι
του σπιτιού (δηλ. επιτραπέζιο ή του
τοίχου).

(σαάτο σ.α. ώρα).

ρόμπα: μπιλίρινα, η και ρόμπα, η.

ρομπότ: ρομπότ, ο

π.χ. ρομπότ σομ με ντα νι κα
μπισταράβ κχάντσικ; = ρομπότ
είμαι εγώ και δεν θα ξεχάσω
τίποτα;, κερντιλάν λεσκό ρομπότ,
σο μανγκέλα κερέλ τουτ = έγινες το
ρομπότ του, ό,τι θέλει σε κάνει.

ρόπαλο: ροβλί, η (σ.α. ραβδί,
βέργα).

ρουθούνι: ρουθούνι, ο.

ρουθουνίζω (αμετβ. ρ.):

χουρλισαράβ (= ροχαλίζω)
π.χ. χουρλισαρέλ ο χουρντό,
σσιλάιλο = ρουθουνίζει το μωρό,
κρύωσε.

ρουθούνισμα: (βλ. ροχαλητό).

ρουλεμάν: ρολιμάνο, ο.

ρουσφέτι: ρουσφέτι, ο.

ρούφηγμα: σϋρντιπέ, ο (κυριολ.
τράβηγμα).

ρουφιάνος (α): αφιάβα, ο και θηλ.
ρουφιάνα, η = αφιάβκα, η

π.χ. τζανές σο αφιάβα σι καβά! =
ξέρεις τι ρουφιάνος είναι αυτός!

*Συνών. φρουκαμντό, και
φρουκαμτζίο = προδότης,
μαρτυριάρης.*

ρουφιάνος (β): (βλ. μαστροπός
(β)).

ρουφώ (μετβ. ρ.): σϋρνταβ

π.χ. σϋρνταβ ο χιμό ε καλαμακέσα
= ρουφώ το χυμό με το καλαμάκι.
(σϋρνταβ κυριολ. τραβώ).

ρούχα (α): πατέ, ε

π.χ. κίνταβ με πατέ = μαζεύω τα
ρούχα μου, μπουκιάκε πατέ =
ρούχα της δουλειάς, χαλαβάβ ε
πατέ = πλένω τα ρούχα, κái τχοντάν

με πατέ; = πού έβαλες τα ρούχα
μου;

ρούχα (β): σσέα, ε

π.χ. βουραβάβ με σσέα = φοράω τα
ρούχα μου, τζουβλικανέ σσέα =
γυναικεία ρούχα, μρουσσικανέ
σσέα = ανδρικά ρούχα.

(βλ. ομόηχο σσέα = πράγματα).

ρούχα (γ): γκαντά, ε (σ.α.
πουκάμισα)

π.χ. χαλαβάβ γκαντά = πλένω
ρούχα (ομόηχο γκαντά = έτσι).

ρουχαλάκι: πατορό, ο.

ρούχο (α): πατό, ο.

ρούχο (β): γκατ, ο (σ.α.
πουκάμισο).

ροχάλα: μπαλγκούμο, ο (κυριολ.
φλέμα).

ροχαλητό: χουρλισαριπέ, ο
(σ.α. ρουθούνισμα).

ροχαλίζω (αμετβ. ρ.):

χουρλισαράβ
π.χ. νασστί πασστιάβ καλέσα,
μπουτ χουρλισαρέλ = δεν μπορώ να
κοιμηθώ μ' αυτόν, πολύ ροχαλίζει.
(χουρλισαράβ σ.α. ρουθουνίζω).

ρυζάκι (α): ρεζορό, ο.

ρυζάκι (β): πιριντσίσι, ο.

ρύζι (α): ρέζο

π.χ. κираβάβ ο ρέζο = βράζω το
ρύζι.

ρύζι (β): πιρίντσι, ο

π.χ. ντούι κίλορα πιρίντσι μανγκάβ
= δυο κιλά ρύζι θέλω.

ρυζόγαλο: ρεζόγκαλο, ο

ρυθμίζω (μετβ. ρ.): ντενκλέαβ

π.χ. ντενκλέαβ ο σαάτο = ρυθμίζω
το ρολόι (σ.α. τακτοποιώ π.χ.
ντενκλέαβ ε μανγκινά = τακτοποιώ
τα εμπορεύματα).

ρύθμιση: ντενκλεμέκο, ο

π.χ. ντενκλεμέκο μανγκέλ ο σαάτο
= ρύθμιση θέλει το ρολόι (σ.α.
τακτοποίηση π.χ. ντενκλεμέκο
μανγκέν καλά μανγκινά =

τακτοποίηση θέλουν αυτά τα εμπορεύματα).

ρυθμισμένος (άκλ. επίθ.):

ντενκλεμίτσι

π.χ. ντενκλεμίτσι σι ο σαάτο = ρυθμισμένο είναι το ρολόι (σ.α. τακτοποιημένος π.χ. ντενκλεμίτσι σι ε μανγκινά = τακτοποιημένα είναι τα εμπορεύματα).

ρυπαίνομαι (αμετβ. ρ.): μελάβαβ (= λερώνομαι).

ρυπαίνω (μετβ. ρ.): μελαράβ (= λερώνω, βρομίζω)

π.χ. του μελαρές ο κχερ, με παλέ κοσάβ = εσύ ρυπαίνεις το σπίτι, εγώ πάλι σκουπίζω.

Αντίθ. κοσάβ = σκουπίζω, σφουγγαρίζω, ξεσκονίζω, τεμιζλέαβ = καθαρίζω μετβ.

ρύπανση: μελαριπέ, ο (= λέρωμα, βρόμισμα)

Αντίθ. κοσιπέ = σκούπισμα, σφουγγάρισμα, ξεσκόνισμα, τεμιζλεμέκο = καθάρισμα.

ρυπαρός (επίθ.): μελαλό, -ί (= λερωμένος, βρόμικος)

Συνών. πίσι = βρόμικος, ακάθατος.

Αντίθ. τεμίζι = καθαρός, καθαρά.

ρυπαρότητα: μελαλιπέ, ο (σ.α. βρομιά)

Αντίθ. τεμιζλίκο = καθαριότητα.

ρύπος: μέλ, η (= λέρα, βρομιά), πισλίκο, ο (= ακαθαρσία, βρομιά) και λεκιάβα, η (= λεκές, μτφ. ενοχλητικός, -ή).

ρυτίδα: γκϋρτσα και ζάρα, η

π.χ. πφουρίλάν, πφερντιλό κο μούι ζάρε = γέρασες, γέμισε το πρόσωπο σου ρυτίδες.

ρυτιδιάζω (αμετβ. ρ.):

γκϋρτσισάαβ

π.χ. γκϋρτσισάιλο κο μούι ντα ταά γκογκί ιν τχοντάν = ρυτίδιασε το πρόσωπό σου και ακόμα μυαλό δεν έβαλες.

Συνών. ζαροσάαβ = ζαρώνω αμετβ., ανατριχιάζω.

ρυτίδωμα: γκϋρτσιπέ, ο.

ρυτιδωμένος (μτχ.):

γκϋρτσισαρντό, -ί.

ρυτιδωμένος (άκλ. επίθ.):

γκϋρτσιμέ

Συνών. ζαρομέ = ζαρωμένος.

Αντίθ. μπιγκϋρτσιμέ = αρυτίδωτος.

ρυτιδώνω (μετβ. ρ.): γκιρτσισαράβ

Συνών. ζαροσαράβ = ζαρώνω μετβ.

ρώγα (βυζιού): τσουτσάκο-νακ, (= βυζιού μύτη).

Ρωσίδα: Ρούσκα, η.

Ρώσος: Ρούσι, ο.

Ρωσία: Ρουσία, η.

ρώσικος (επίθ.): ρουσένγκο, -ι

π.χ. ρουσένγκε μανγκινά = ρωσικά προϊόντα.

ρώτημα: πουτσιπέ και πουσσιπέ, ο

π.χ. μανγκέλ πουσσιπέ ντα καβά σσεί; = θέλει και ρώτημα αυτό το πράγμα;

(βλ. και ερώτηση).

ρωτιέμαι (αμετβ. ρ.): πουτςλιάβ και πουσςλιάβ

π.χ. πουσςλιλάν κχάνικάσταρ; = ρωτήθηκες από κανέναν;

ρωτώ (α) (μετβ. ρ.): πουτσάβ

π.χ. πουτσ καλές, τζανέλ = ρώτα αυτόν, ξέρει, μπουτ πουτσές, εκχόλ = πολύ ρωτάς, φτάνει.

ρωτώ (β) (μετβ. ρ.): πουσσάβ

π.χ. πουσσάβ τουτ, κάι σάνας; = σε ρωτάω, πού ήσουν;, τε πουσσές, κάνα νι τζανές = να ρωτάς, όταν δεν ξέρεις.

Αντίθ. ανγκλάλ-νταβ = απαντώ,

προκαταβάλλω, τζεβάπο-νταβ =

απαντώ και απάντισι-νταβ =

απαντώ.